

Judikatūras krājums

Lieta T-471/11

Éditions Odile Jacob SAS
pret
Eiropas Komisiju

Konkurence — Koncentrācija — Grāmatu izdevniecības tirgus — Lēmums, ar kuru koncentrācija atzīta par saderīgu ar kopējo tirgu ar nosacījumu, ka aktīvi tiek pārdoti tālāk — Lēmums par atsavināto aktīvu ieguvēja apstiprināšanu — Lēmums, kas pieņemts pēc tam, kad Vispārējā tiesa atcēlusi sākotnējo lēmumu attiecībā uz to pašu procesu — Interese celt prasību — LESD 266. panta pārkāpums — Lēmumā par atļaujas piešķiršanu ar nosacījumiem noteikto saistību nepildīšana — Nosacījumu un pienākumu nošķiršana — Atpakaļejoša spēka aizlieguma princips — Pircēja kandidatūras novērtējums — Pircēja neatkarība no pārdevēja — Pilnvaru nepareiza izmantošana — Pienākums norādīt pamatojumu

Kopsavilkums – Vispārējās tiesas (otrā palāta) 2014. gada 5. septembra spriedums

1. *Tiesvedība — Iestāšanās lietā — Iebilde par nepieņemamību, ko atbildētājs nav izvirzījis — Nepieņemamība*

(Tiesas statūtu 40. panta ceturtnā daļa un 53. pants; Vispārējās tiesas Reglamenta 116. panta 3. punkts)
2. *Tiesvedība — Iestāšanās lietā — Pamati, kas atšķiras no lietas puses izvirzītajiem pamatiem — Nepieņemamība*

(Tiesas statūtu 40. panta ceturtnā daļa un 53. pants; Vispārējās tiesas Reglamenta 116. panta 3. punkts)
3. *Prasība atcelt tiesību aktu — Fiziskas vai juridiskas personas — Interese celt prasību — Radušās un pastāvošās intereses nepieciešamība — Interese, kas attiecas uz nākotnes situāciju, kura tomēr ir konkrēta — Pieņemamība*

(LESD 263. panta ceturtnā daļa)
4. *Prasība atcelt tiesību aktu — Fiziskas vai juridiskas personas — Interese celt prasību — Savienības tiesas sprieduma adresāta prasība par iestādes aktu, kas ir pieņemts šī sprieduma izpildei — Pieņemamība — Iespējamās prasības par zaudējumu atlīdzību pamats*

(LESD 263. panta ceturtnā daļa)
5. *Tiesvedība — Pamati — Pamata juridiskā kvalifikācija, kas atšķiras no kvalifikācijas citā strīdā — Pieņemamība*

(LESD 263. panta ceturtnā daļa; Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants)

6. *Prasība atcelt tiesību aktu — Spriedums, ar kuru tiek atcelts tiesību akts — Piemērojamība — Res judicata absolūtais spēks — Piemērojamība — Gan pamatojuma, gan rezolutīvās daļas ņemšana vērā — Tiesību jautājums, ko veido obiter dictum, kas pārsniedz Savienības tiesā izskatāmā strīda robežas — Izslēgšana — Atceļošā sprieduma sekas — Jaunā lēmuma autora pienākums atgriezties atceltā akta pieņemšanas datumā un ņemt vērā attiecīgi spēkā esošās normas*

(LESD 264. un 266. pants)

7. *Prasība atcelt tiesību aktu — Spriedums, ar kuru tiek atcelts tiesību akts — Izpildes pasākumi — Atteikums veikt pasākumus, kas pārsniedz atceltā akta aizstāšanu — Apstrīdēšana saistībā ar izpildes pienākuma apjomu — Procesuāls līdzeklis — Prasība sakarā ar bezdarbību — Tāda akta tiesiskuma apstrīdēšana, kas pieņemts atceltā akta aizstāšanai — Procesuāls līdzeklis — Prasība atcelt tiesību aktu*

(LESD 263., 265. un 266. pants)

8. *Konkurence — Koncentrācija — Pārbaude, ko veic Komisija — Nosacījumu un pienākumu, kas uzņēmumiem ir noteikti procedūrā saistībā ar koncentrācijas atļauju ar nosacījumiem, nošķiršana — Sekas*

(Padomes Regulas Nr. 4064/89 8. panta 2. punkts un 5. punkta b) apakšpunkts, 14. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts; Komisijas Paziņojuma 2001/C 68/03 12. punkts)

9. *Eiropas Savienības tiesības — Principi — Tiesiskās palāvības aizsardzība — Tiesiskā noteiktība — Aizsardzības atteikšana spēkā esošā tiesiskā regulējuma pārkāpuma izdarītājam — Tiesiskuma principa pārkāpums pār tiesiskās noteiktības un tiesiskās palāvības principiem, ko pamato nepieciešamība saglabāt vienlīdzīgu attieksmi*

10. *Iestāžu akti — Piemērošana laikā — Atpakaļejoša spēka aizliegums — Izņēmumi — Nosacījumi — Vispārējo interešu mērķa izpilde un tiesiskās palāvības ievērošana — Lēmuma, ar kuru koncentrācijas darījuma ietvaros apstiprināts tālākpārdodamo aktīvu pircējs, atcelšana pilnvarotās personas neatkarības trūkuma dēļ — Lēmuma ar atpakaļejošu spēku pieņemšana ar mērķi novērst sākotnēju prettiesiskumu — Pieļaujamība*

11. *Prasība atcelt tiesību aktu — Spriedums, ar ko noraidīta prasība atcelt tiesību aktu — Sekas — Res judicata relatīvais spēks — Apstrīdētā tiesību akta tiesiskuma prezumpcijas saglabāšana — Jaunas prasības, kurai ir tas pats priekšmets, kura ir starp tiem pašiem lietās dalībniekiem un kurai ir tas pats pamats, nepieņemamība*

(LESD 256. panta 1. punkts)

12. *Prasība atcelt tiesību aktu — Spriedums, ar kuru tiek atcelts tiesību akts — Sekas — Pienākums veikt izpildes pasākumus — Lēmuma, ar kuru koncentrācijas darījuma ietvaros apstiprināts tālākpārdodamo aktīvu pircējs, atcelšana — Lēmums, kurā nav obligāti jāatkārto tas pats pamatojums, kas ietverts atceltajā tiesību aktā — Informācijas, kas attiecas uz laikposmu pēc atceltā tiesību akta pieņemšanas, ņemšana vērā — Pieļaujamība*

(LESD 266. pants)

13. *Konkurence — Koncentrācija — Pārbaude, ko veic Komisija — Ekonomiskas dabas novērtējumi — Diskrecionāra novērtējuma vara — Pārbaude tiesā — Robežas*

(Padomes Regulas Nr. 4064/89 2. pants)

14. *Konkurence — Koncentrācija — Pārbaude, ko veic Komisija — Attiecīgo uzņēmumu saistību piedāvājumi ar mērķi padarīt paziņoto koncentrāciju par saderīgu ar iekšējo tirgu — Aņņemšanās pārdot aktīvus tālāk — Pārņēmēja atlases kritēriji — Komisijas tiesības izvēlēties pārņēmēju, kurš vislabāk spētu nodrošināt pilnīgu konkurenci tirgū — Neesamība — Aktīvu nodošana tālāk pārņēmējam, kuram nav pieredzes attiecīgajā nozarē — Pieļaujamība — Nosacījumi — Pārbaude tiesā — Robežas*

(Padomes Regulas Nr. 4064/89 2. panta 1. punkta a) apakšpunkts, 2. un 3. punkts; Komisijas Paziņojuma 2001/C 68/03 49. punkts)

15. *Konkurence — Koncentrācija — Pārbaude, ko veic Komisija — Attiecīgo uzņēmumu saistību piedāvājumi ar mērķi padarīt paziņoto koncentrāciju par saderīgu ar iekšējo tirgu — Aņņemšanās pārdot aktīvus tālāk — Pārņēmēja atlases kritēriji — Esošs vai potenciāls konkurents — Pārņēmēja neatkarība no pārdevēja — Persona, kas vienlaicīgi ieņem amatus noteiktās pārdevēja un pārņēmēja pārvaldes institūcijās — Pieļaujamība — Nosacījumi*

(Padomes Regulas Nr. 4064/89 2. panta 1. punkta a) apakšpunkts, 2. un 3. punkts; Komisijas Paziņojuma 2001/C 68/03 49. punkts)

16. *Iestāžu akti — Pamatojums — Pienākums — Piemērojamība — Lēmums piemērot noteikumus uzņēmumu koncentrācijas jomā — Lēmums, ar kuru tiek atļauta koncentrācija — Pamatojums, ar kuru tiek papildināts jau pietiekams pamatojums*

(LESD 296. pants)

1. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 36. punktu)

2. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 36. un 37. punktu)

3. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 39. punktu)

4. Savienības tiesas sprieduma, ar kuru ir atcelts kādas iestādes tiesību akts, adresātiem ir interese celt prasību strīdā par attiecīgās iestādes veiktu sprieduma izpildi pat tad, ja apstrīdētā tiesību akta tiesiskās sekas ir beigušās. Šis princips nevar tikt apstrīdēts tikai ar apstākli, ka pat apstrīdētā lēmuma atcelšanas gadījumā prasītājam nebūtu bijis iespējams iegūt aktīvus, kas tikuši nodoti citam uzņēmumam darījumā, kurš ticis apstiprināts ar atcelto lēmumu. Tā kā lēmuma pieņemšana ir veids, kā Komisija ir iecerējusi izpildīt spriedumu, prasītājam ir interese celt prasību par apstrīdēto lēmumu tikai tāpēc vien, ka tā ir lietas dalībnieks tiesvedībā, kurā minētais spriedums ir taisīts.

Turklāt uzņēmumam, kas koncentrācijas darījumā bijis iekļauts tikai piecu potenciālo atsavināmo aktīvu pircēju sarakstā, ir pamatota interese panākt Komisijas lēmuma, ar kuru ir apstiprināts cits no šiem pieciem uzņēmumiem, atcelšanu, jo šis lēmums noteikti var skart tā komerciālo stāvokli, neatkarīgi no tā, vai apstrīdētā lēmuma atcelšanas gadījumā tas varētu tikt apstiprināts par attiecīgo aktīvu pārņēmēju.

Turklāt prasītājam ir interese lūgt atcelt tiesību aktu, kas to skar tieši, lai panāktu, ka Savienības tiesa konstatē pret to pieļautu prettiesisku rīcību, ja šāds konstatējums var būt pamats iespējamai prasībai par zaudējumu atlīdzību ar mērķi panākt adekvātu atlīdzību par zaudējumiem, ko radījis apstrīdētais tiesību akts.

(sal. ar 40., 41., 43. un 44. punktu)

5. Nevienš no Tiesas statūtu vai Reglamenta noteikumiem neaizliedz lietas dalībniekam sniegt pamata juridisko kvalifikāciju, kas atšķiras no kvalifikācijas, kuru viņš ir sniedzis citā strīdā. Tiesības celt Vispārējā tiesā prasību, kas ir fiziskām vai juridiskām personām saskaņā ar LESD 263. panta ceturto daļu, nevar tikt ierobežotas bez šajā ziņā tieši paredzēta juridiska pamata, nepārkāpjot tiesiskuma un tiesību uz aizstāvību ievērošanas pamatprincipus, kā arī tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesības vērsties neatkarīgā tiesā, kas ir garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā.

Lai arī lietas dalībnieki nosaka strīda priekšmetu, kuru tiesa nevar grozīt, tai tomēr pamati ir jāinterpretē pēc to būtības, nevis to kvalifikācijas un tādējādi ir jākvalificē prasības pieteikuma pamati un argumenti.

Princips *non concedit venire contra factum proprium* Savienības tiesībās nozīmē vienīgi neiespējamību lietas dalībniekam apelācijas tiesvedībā apstrīdēt pirmās instances tiesas atzītu faktisku vai procesuālu apstākli, kas iekļauts šajā tiesā notikušās sēdes protokolā.

(sal. ar 50.–52. punktu)

6. Savienības tiesu pasludinātiem atceļošiem spriedumiem, tiklīdz tie ir kļuvuši par galīgiem, ir *res judicata* absolūtais spēks. Tas attiecas ne tikai uz atceļošā tiesas sprieduma rezolutīvo daļu, bet arī uz motīviem, kuri veido rezolutīvās daļas nepieciešamo pamatojumu un tāpēc nav no tās atdalāmi.

Tomēr sprieduma *res judicata* spēks attiecas tikai uz tiem faktiem un tiesību jautājumiem, kuri faktiski vai obligāti tikuši izskatīti. Turklāt atceļošajā spriedumā iekļautajam *obiter dictum* nepiemīt *res judicata* absolūtais spēks. Tādējādi saskaņā ar LESD 266. pantu iestādei, kura izdevusi atcelto aktu, ir jāveic tikai tādi pasākumi, kas ir vajadzīgi, lai nodrošinātu atceļošā sprieduma izpildi.

Process, kura mērķis ir aizstāt atceltu aktu, ir jāatsāk tieši no tā brīža, kad prettiesiskums ticis pieļauts. Tāda akta atcelšana, ar ko tiek izbeigts administratīvs process, kas ietver dažādus posmus, ne vienmēr izraisa visas procedūras pirms apstrīdētā akta atcelšanas anulēšanu neatkarīgi no atceļošā sprieduma motīviem, vai tie būtu saistīti ar lietas būtību vai procesu. Tāpēc, lai pieņemtu aizstājošu tiesību aktu, tiesību akta autoram ir jāatsaucas uz brīdi, kad atceltais akts tika pieņemts, un ņemot vērā tajā laikā spēkā esošos noteikumus un attiecīgos faktus. Tomēr savā jaunajā lēmumā tas var atsaukties uz motīviem, kas atšķiras no pirmā lēmuma pamatojuma. Turklāt viņam vēlreiz nav jāpauž nostāja par tiem sākotnējā lēmuma aspektiem, kas atceļošajā spriedumā netika apstrīdēti.

(sal. ar 56.–59., 63., 66., 67. un 125. punktu)

7. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 71. punktu)

8. Regulā Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli un Komisijas paziņojumā par atbilstīgiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem saskaņā ar Regulu Nr. 4064/89 un Regulu Nr. 447/98 ir nošķirti nosacījumi un pienākumi, kas ir noteikti uzņēmumiem procedūrā saistībā ar koncentrācijas atļauju ar nosacījumiem. Ja attiecīgie uzņēmumi nepilda ar lēmumu papildus pievienotos pienākumus, Komisija savu lēmumu var atcelt un noteikt šiem uzņēmumiem naudas sodu. Savukārt attiecībā uz nosacījuma neizpildi Regulā Nr. 4064/89 īpašas sekas skaidri nav paredzētas.

Šādos apstākļos, pirmkārt, ja viena puse neizpilda nosacījumu un neīsteno strukturālu pasākumu, bez kura koncentrācija nevarētu tikt atļauta, lēmums, ar kuru koncentrācija ir atzīta par saderīgu ar kopējo tirgu, nav spēkā. Otrkārt, ja netiek pildīts pienākums, kas ir noteikts lēmumā, ar kuru koncentrācija ir atzīta par saderīgu ar kopējo tirgu, Komisija var atsaukt minēto lēmumu un uzlikt naudas sodu uzņēmumam, kas nav pildījis minēto pienākumu, bet tai nav obligāti jāīsteno šādi pasākumi.

(sal. ar 73., 76., 77., 80. un 83. punktu)

9. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 92.–94. punktu)

10. Tiesiskajās situācijās tiesiskās palāvības aizsardzības principam, kas ir Savienības tiesību vispārējs princips, pretrunā ir tas, ka tiesību akta piemērojamības laikā termiņš ir noteikts pirms tā publicēšanas dienas. Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru izņēmuma kārtā tas var būt citādāk gadījumā, kad to prasa sasniedzamais mērķis un kad ieinteresēto personu tiesiskā palāvība ir atbilstoši ņemta vērā. Šāds konstatējums nav balstīts uz individuālu lēmumu un normatīvu aktu nošķiršanu.

Tas, ka iestāde ievēro tiesiskumu un *res judicata* spēku, ir vispārējo interešu mērķis. Tādējādi šādam mērķim atbilstošs ir Komisijas lēmums, ar kuru ir paredzēts aizpildīt tiesību robu, kas radies, Savienības tiesai atceļot pirmo Komisijas lēmumu, ar kuru ticis apstiprināts tādu aktīvu pārņēmējs, kas atsavināti saskaņā ar saistībām, kuras noteiktas lēmumā par uzņēmumu koncentrācijas atļaušanu, un ar kuru tādējādi ir paredzēts nodrošināt tiesisko noteiktību uzņēmumiem, kuriem ir piemērojama Regula Nr. 4064/89 par uzņēmumu koncentrācijas kontroli.

Runājot par tiesiskās palāvības principu, tam nav pretrunā jauna apstiprināšanas lēmuma ar atpakaļejošu spēku pieņemšana, jo lēmumā par koncentrācijas atļauju ar nosacījumiem paredzēto saistību izpilde, kuras jaunā lēmuma pieņemšanas brīdī joprojām ir saistošas uzņēmumam, kurš koncentrācijas īstenošanas nolūkā ir apņēmis atsavināt aktīvus, nozīmē, pirmkārt, ka šis uzņēmums koncentrācijas īstenošanas nolūkā piedāvā Komisijai apstiprināšanai tālāknododamo aktīvu pircēju, un, otrkārt, ka Komisija lemj par uzņēmuma ierosināto pircēju.

(sal. ar 102., 103., 106. un 108. punktu)

11. Spriedumi, ar kuriem ir noraidīta prasība atcelt Savienības iestādes pieņemtu tiesību aktu, ir ieguvuši relatīvu *res judicata* spēku, kura vienīgās sekas ir tādas, ka nepieņemama ir jebkura jauna prasība, kurai ir tas pats priekšmets, kura ir starp tiem pašiem lietās dalībniekiem un kurai ir tas pats pamats. Šāds spriedums nenozīmē, ka apstrīdētais tiesību akts ir spēkā, bet tikai to, ka neviens no prasītāja izvirzītajiem pamatiem nav bijis pamatots un tas pats ir attiecināms arī uz absolūtiem pamatiem, kas tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes. Tāpēc uz apstrīdēto tiesību aktu attiecas likumības prezumpcija, kas ietver arī to, ka visiem Savienības tiesību subjektiem ir pienākums atzīt šī tiesību akta pilnīgu efektivitāti līdz brīdim, kad tiek pierādīts tā prettiesiskums.

(sal. ar 117. un 144. punktu)

12. Pēc administratīvā akta atcelšanas minētā akta autoram ir jāpieņem jauns aizstājošs akts, atsaucoties uz dienu, kad tas tika pieņemts, un ņemot vērā tajā laikā spēkā esošos noteikumus un attiecīgos faktus. Tomēr savā jaunajā lēmumā tas var atsaukties uz motīviem, kas atšķiras no pirmā lēmuma pamatojuma.

Lai veiktu uzņēmumu koncentrācijas kontroli, ir jāveic konkurences situācijas, kas koncentrācijas dēļ var rasties nākotnē, prognozes analīze, it īpaši attiecībā uz novērtējumu par pārņēmēja dzīvotspēju un spēju uzturēt un attīstīt efektīvu konkurenci attiecīgajos tirgos.

Līdz ar to, ja Komisijai *a posteriori* ir jāanalizē konkurences situācija, kas ir radusies koncentrācijas darījuma dēļ, tā ir tiesīga pamatoti pārbaudīt, vai tās analīze, kas tika veikta, pamatojoties uz atceltā lēmuma pieņemšanas datumā zināmajiem faktiem, apstiprina informācija, kas attiecas uz laikposmu pēc šīs datuma.

(sal. ar 125., 127., 128. un 134. punktu)

13. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 135.–138. punktu)

14. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 145., 146. un 148. punktu)

15. Koncentrācijas darījuma kontekstā koncentrācijas atļaujas nolūkā tālākpārdodamo aktīvu pārņēmēja neatkarības nosacījums ir noteikts, lai it īpaši nodrošinātu pārņēmēja spēju rīkoties tirgū kā efektīvam un autonomam konkurentam un lai tā stratēģiju un izvēli nevarētu ietekmēt pārdevējs. Šī neatkarība var tikt vērtēta, pārbaudot, vai divas sabiedrības vienoja kapitāla, finanšu, tirdzniecības, personiskas un materiālas saites.

Apstākļi, ka viena un tā pati persona ieņem amatus pārņēmēja pārvaldes institūcijās un pārdevēja uzraudzības institūcijās, obligāti nenozīmē, ka pārņēmējs ir atkarīgs no pārdevēja.

Ja, pamatojoties uz Komisijas pieprasījumu, pārņēmējs ir oficiāli apņēmis pirms lēmuma par atļaujas piešķiršanu pieņemšanas, pirmkārt, izbeigt minētās personas pilnvaras šajā sabiedrībā gada laikā no tās kandidatūras apstiprināšanas brīža un, otrkārt, šajā posmā nodrošināt, ka minētā persona nepiedalīsies valdes un citu iekšējo komiteju apspriedēs par jautājumiem saistībā ar darbībām, uz kurām attiecas koncentrācijas darījums, un ka pārņēmēja vadītāji vai operatīvās vadības darbinieki nesniegs šai personai konfidenciālu informāciju par attiecīgo nozari, no tā visa var secināt, ka Komisija ir centusies nodrošināt, lai vienas un tās pašas personas klātbūtne pārņēmēja pārvaldes institūcijās un pārdevēja uzraudzības institūcijās nevarētu kaitēt pārņēmēja neatkarībai un tādējādi efektīvas konkurences uzturēšanai un attīstībai attiecīgajā tirgū.

(sal. ar 152., 155., 158. un 159. punktu)

16. Skat. nolēmuma tekstu.

(sal. ar 175.–177. un 182. punktu)